

نام و نام خانوادگی :	بسمه تعالی	تاریخ آزمون :	مدت آزمون : ۸۰ دقیقه
----------------------	------------	---------------	----------------------

سوالات آزمون علوم و فنون دهم

الف : مبانی تحلیل متن ، تاریخ ادبیات و سبک شناسی : (۴)

۱. مفهوم « متن » را با ذکر مثالی توضیح دهید . (۰/۷۵)

۲. سروده های زیر را بخوانید و نکات قلمرو ادبی آن را استخراج کنید . (ذکر ۳ مورد) (۰/۷۵)

هرکه زین گلشن ، لبی خندان تر از گل بایدش	خاطری فارغ زعالم چون توکل بایدش
خرده ای از مال دنیا در بساط هر که هست	جبهه وا کرده ای پیوسته چون گل بایدش
هرکه می خواهد که از سنجیده گفتاران شود	بر زبان ، بند گرانی از تامل بایدش
صبر بر جور فلک تا برآیی رو سفید	دانه چون در آسیا افتد تحمل بایدش
قطره آبی که دارد در نظر گوهر شدن	از کنار ابر تا در دریا تنزل بایدش

۳. آثار برجای مانده زبان فارسی باستان است که به خط نوشته شده است (۰/۵)

۴. « پدر شعر فارسی » لقب کدام شاعر است؟ (۰/۲۵)

الف: فردوسی ب: رودکی ج: مولوی د: حافظ

۵. چرا در آغاز قرن چهارم و اوایل قرن پنجم هنوز دانشمندان ایرانی آثار خود را به عربی می نوشتند ؟ (۰/۵)

۶. پس از ورود اسلام به ایران ، زبان فارسی با بهره گیری از الفبای خط عربی به مرحله جدیدی گام نهاد که بدان فارسی نو یا گفته می شود . (۰/۲۵)

۷. به توجه به مضامین شعری قرن چهارم و اوایل قرن پنجم جاهای خالی را کامل کنید . (۱)

الف : حماسه ملی ایران و شعر حماسه با به اوج رسید .

ب : شعر غنایی با دو شاعر مشهور و قوت و استحکام یافت .

پ: کسی که قصیده تمام و کمال در موضوع حکمی و اندرزی (تعلیمی) سرود بود . سپس ناصر خسرو شیوه او را ادامه داد .

ب : موسیقی شعر (۶)

۸. نمونه های زیر را بخوانید و آن ها را از دید آهنگ و موسیقی بررسی کنید . (۱)

الف : ای ساریان آهسته ران کارام جانم می رود وان دل که با خود داشتم با دلستانم می رود

محمل بدار ای ساریان تندی مکن با کاروان کز عشق آن سرو روان ، گویی روانم می رود

ب: ای نفس خرم باد صبا از بر یار آمده ای ، مرحبا

قافله شب ، چه شنیدی زصبح مرغ سلیمان چه خبر از سبا ؟

برسرخشم است هنوز آن حریف یا سخنی می رود اندر رضا ؟

۹. نمونه های زیر را از دید حس و حال و فضای شعری و عاطفی بررسی کنید. (۱)

الف : خروشید کای فرخ اسفندیار هموردت آمد بر آرای کار

ب : وقت را غنیمت دان آنقدر که بتوانی حاصل از حیات ای جان یک دم است نادانی

۱۰. صامت ها و مصوت های مصراع (نشاید که خوبان به صحرا روند) مشخص نمایید (۵/۰)

۱۱. بیت زیر را به هجاهای تشکیل دهنده آن تجزیه کنید سپس هر هجا را با علامت های خاص آن بنویسید. (۱)

اگر هوشمندی به معنی گرای که معنی بماند نه صورت به جای

۱۲. برای کاربرد های گوناگون (صامت ، مصوت) هریک از واج های زیر نمونه هایی (واژه هایی) بنویسید. (۱)

مصوت	صامت	واج
		و
		ی

۱۳. واژه « باران » با کدام از یک از واژه های زیر هم وزن نیست؟ (۲۵/۰)

الف : بادام ب : سالم ج : بدتر د: جوشش

۱۴. با توجه به نحوه قرار گرفتن صامت ها و مصوت ها ، برای هر مورد یک مثال بنویسید. (۵/۰)

الف : صامت + مصوت کوتاه =

ب : صامت + مصوت کوتاه + دو صامت

۱۵. نشانه های هجایی واژه ای زیر را بنویسید. (۵/۰)

الف : آداب ب : خواب

۱۶. اساسی ترین عامل پیدایش شعر است. (۲۵/۰)

- نقد و تحلیل نظم و نثر (۴)

۱۷. متن زیر را با دقت بخوانید و موارد خواسته شده را بنویسید. (۱/۵)

نوشته اند : درزی ای و جولاهه ای با هم دوستی داشتند و چون به هم بنشستند می گفتند که این کار این شیخ ، هیچ بر اصل نیست . روزی با یکدیگر می گفتند که این مرد دعوی کرامت می کند ، بیا تا هر دو به نزدیک وی در شویم : اگر شیخ بداند که ما هریکی چه کار کنیم و پیشه ما چیست بدانیم که او بر حق است و آنچه می کند ، بر اصل است . هر دو متفکروار به نزدیک شیخ ما در آمدند . چون چشم شیخ برایشان افتاد و گفت: به فلک بر ، دو مرد بیشه ورنند زان یکی دزدی وگر جولاه

پس ا شارت به دزدی کرد و گفت: این ندوزد، مگر قبای ملوک ، آنگاه ا شاره به جولاهه کرد و گفت : وان نبافد ، مگر گلیم سیاه ، ایشان هر دو خجل گشتند و در پای شیخ افتادند و از آن انکار ، توبه کردند .

الف : دو مورد از ویژگی های زبانی :

ب : دو مورد از ویژگی های قلمرو ادبی

پ: قلمرو فکری (پیام حکایت):

۱۸. حکایت زیر را بخوانید و برای هر قلمرو ادبی و زبانی سه ویژگی استخراج کنید . (۱/۵)

پارسا زاده ای را نعمت بیکران به دست افتاد ، فسق و فجور آغاز کرد. باری به نصیحتش گفتم : ای فرزند ، دخل ، آب روان است و عیش ، آسیاب گردان ، یعنی خرج فراوان کردن ، مسلم کسی را باشد که دخل معین دارد .

چو دخلت نیست ، خرج آهسته تر کن که می گویند ملاحان سروری

اگر باران به کوهستان نیارد به سالی دجله گردد ، خشک رودی

۱۹. شعر زیر را از نظر ویژگی های قلمرو ادبی و زبانی بررسی کنید . (هر مورد ۲ ویژگی) (۱)

گر چه دانی که نشنوند ، بگوی هر چه دانی ز نیک خواهی و پند

زود باش که خیره سر ، بینی به دو پای افتاده ، اند بند

دست بر دست می زند که دریغ نشنیدم حدیث دانشمند

- زیبا شناسی (۶)

۲۰. در بیت های زیر کدام آرایه های ادبی بر موسیقی بیت ها و زیبایی آن افزوده است آن هارا مشخص کنید.

(هر بیت یک آرایه) (۱/۵)

الف : خیزید و خز آید که هنگام خزان است باد خنک از جانب خوارزم وزان است

ب : ای دریغا ، ای دریغا ، ای دریغ کانچنان ماهی نهان شد زیر میغ

ج: در رفتن جان از بدن گویند هر نوعی سخن من خود به چشم خویشتن دیدم که جانم می رود .

۲۱. در بیت زیر تکرار واج بر موسیقی بیت و زیبایی آن افزوده است . این تکرار را گفته اند که

در حوزه بدیع جای دارد . (۰/۷۵)

خوابِ نوشینِ بامدادِ رحیل باز دارد پیاده را ز سبیل

۲۲. در نمونه های زیر سجع ها را مشخص کنید و نوع آن را بنویسید . (۱)

الف : طالب علم ، عزیز است و طالب مال ، ذلیل

ب : محبت را غایت نیست : از بهر آنکه محبوب را نهایت نیست

۲۳. در عبارت زیر ارکان سجع ها را مشخص کنید و بنویسید کدام یک بالاترین ارزش موسیقایی را در

میان سجع ها دارد؟ دلیل خود را بنویسید. (۱)

ظاهر درویش ، جامه ژنده است و موی سترده و حقیقت آن ، دل زنده و نفس مرده

۲۴. با توجه به انواع سجع جای خالی را کامل کنید. (۰/۷۵)

بام و ← سجع متوازی

شب و ← سجع متوازن

کمال و ← سجع مطرف

۲۵. در بیت زیر نمونه های واج آرای و واژه آرای را بیابید و بنویسید (۱)

نه من بی عملی در جهان ملولم و بس ملالت علما هم ز علم بی عمل است

